

ZWOLLEI HARANGSZÓ

2019/8

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen- Assen- Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

Közreműködtek:

A Presbitérium megbízásából szerkeszti: dr.Hermán M. János. – Közreműködtek: A. Alkema-ten Hoeve, dr. Berta-Érsek Réka, Van Bolhuis-Szabó Emőke, Németh Piroska, Szomor Attila, nt.Tüski-Szabó Márta, Urbán Ákos.

A tartalomból:

A Zwollei Magyar Református Egyházközség hírei- Bethlen Gábor biblikus zászlója – Beiktatási istentisztelet Urk gyülekezetében – Advent – “Gyermekvonatok” indultak 100 éve: Cortgene, Miskotte – Bemutatkozik nt. Van Bolhuis Szabó Emőke és Dr. Berta-Érsek Réka – Nt.Tüski István emlékezete – Decemberi istentiszteletek hírdetése – Szőnyi Benjámín advent énekei

Szolgálati rend az egyházközségünkben:

- 2019. jan. 13. – dr.Hermán M. János
- 2019. február 10. – igehirdetők: Hermán Mostert Rebe-ka, (Temesvár) és Kelemen Csongor (Urk)
- 2019. márc. 10. – Igét hirdető Ambrus András, a böjtfői úrvacsoraosztás ágendáját végezte Hermán M. János
- 2019.április14 – virágvasárnap szolgált Kelemen Csongor. Fellépett a Hágai Magyar Énekkar
- 2019. április 22. igehirdető Hermán M. János; úrvacsorai liturgia: nt. Ambrus András, d.e. 11 óra
- 2019.május12. – Anyák napja. Szolgált Hermán M. János. Ünnepe a gyermekekkel
- 2019. június 9. – Pünkösöd, igehirdető: Kelemen Csongor. Nt. Ambrus András szolgálatával úrvacsoraosztás. Kovács Kata vezényli a Hágai/Amsterdami Magyar Kamarakórust
- 2019. július 14. – Szolgált Hermán M. J.
- 2019. augusztus 11. – Szolgált Kelemen Cs.
- 2019. szeptember 8. – Szolgált Kelemen Cs.
- 2019. október 13., – Szolgált Hermán M. J.
- 2019. november 10
- 2019. december 8 Van Bolhuis Szabó Emőke
- 2019. dec. 26, karácsony másodnapja de.11 óra, drs.Kelemen Csongor és Hermán M. János; úrvacsoraosztás.

Zwollei gyülekezetünkben általában havonta egyszer tartunk istentiszteletet, a hónap második vasárnapján, délután 3 órai kezdettel. Ezzel egy időben folyik a vasárnap iskolai foglalkozás a gyermekekkel, azután pedig szeretetvendégség keretében beszélgetünk. / Sátoros ünnepeink másodnapján úrvacsoraosztásra kerül sor, d.e. 11 órakor/ A nyári időszakban is tartunk istentiszteleteket, szintén a hónap második vasárnapján.

A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye 2019-ben: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4. (A „Fundatie” múzeum melletti templomhoz a bejárat a Potgieter Singel felől található, az épület hátsó oldalán; a parkolás ingyenes.) Info: jhermanm@gmail.com, Tel: 038-4233247

refistentiszteletzwolleban

Honlap: <https://zwolleireformatus.wordpress.com/>

Lelkipásztorok: dr. Hermán M. János és drs. Kelemen Csongor Attila.

Presbiterek: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta, Németh Piroska, Truczka József és dr. Berta Balázs. – Diakónusok: dr. Berta-Érsek Réka, Bodor József és Czimbalmos Klára.

Orgonista: dr. Robert Helder.

„Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” Róm.8,31

Bethlen Gábor (Marosillye, 1580 – Gyulafehérvár, 1629 november 15) erdélyi fejedelem szobra Nagyvár-

radon. Kós András szobrászművész 1941-ben elkészült alkotását 2003 május 11-én állították fel a nagyváradi Petőfi parkban. „Mi voltunk Isten által a győztes felek” – idézte Bethlen Gábor erdélyi fejedelem szavait avatóbeszédében Orbán Viktor. – Ma, amikor a keresztény hit és értékek szerepéről beszélünk a köz- és az államéletben, még mindig sokan vannak, akik megmosolyognak bennünket – mondotta. – „Ám sokan vannak azok is, akik nem adták fel, mert megtapasztalták, hogy az egyházak szolgálata milyen sok gyümölcsöt terem Magyarországon és a magyarok számára. Mert mi lett volna az erdélyi, felvidéki és kárpátaljai magyarságból az egyház anyanyelvét, ősi hitet megtartó és reményt adó szolgálata nél-

kül?” – Kós András 89 évesen megélhette, hogy együtt örvendezzen a gyülekezettel. A szobrot annakidején Tőkés László és Kovács Zoltán főgondnok leplezte le

Bethlen Gábor biblikus zászlója

Amikor Bethlen Gábor 1619-ben az európai reformáció és különösen a cseh függetlenség védelmére kardot ragadott, hadi lobogójának szegélyére a 68-ik zsoltár második versét íratta: „Felkél az Isten, elszélednek ellenségei; eltörli a föld színéről azokat, akik őt gyűlölik.” – Egy félholdas zászlójú pogány gályáról füst száll fel, mivel támadni mert a Bárányon nyugvó oszlopra, amely a Krisztusra épült egyházat jelképezi. Azért, hogy keleten és nyugaton egyaránt megérthessék, szintén latinul olvasható a következő felirat: „A remény és a türelem jegyében kivetett horgonyt keddvél az Isten!”

Míg az oszlop tövében két horgony is illusztrálja a Megtartóba vetett reménységet, addig a horgony nélküli vízi alkalmatosságról az Anyaszentegyházra emelt kéz fegyverét megolvasztja az „Isten elvégzett akarata” felíratú kard. – Az oszlop tetején a Jel.1,16-ban olvasható Ember Fia fénylik az ő erejében, feje fölött pedig a héber tetragrammot látjuk, amelynek jelentése: Jehova! – Ez az olvasat szószerint vezet el a Jel.3, 12-höz: „Aki győz, oszloppá teszem az én Istenemnek templomában, és onnét többet ki nem jön; és felírom reá az én Istenemnek a nevét, az új Jeruzsálemet, amely az égből száll alá az én Istenemtől, és az én új nevemet.”

A kardos kéz egy fehér felhőből viaskodik, amelyről a Jel. 14,14 ír. A vizek értelmezésének a locusa a Jel. 17,1

és Jel. 17,15 verse, ahol a sok vizeken ülő nagy parázna és a mélységből feljövő fenevad említettik, akin a föld lakói közül csak azok csodálkoznak, akiknek a neve a hit hőseivel ellentétben nincsen beírva az Élet Könyvébe. – Úgy véljük, hogy a Babilon hajója (Jel.18,17-21) feletti hétágú csillagban nem csupán a hajózásban használt jelképet (septentrion) kell látni, főleg akkor, ha elolvassuk a Judás levelének a 13. versét: „Tengernek megvadult hajjai, a magok rútságát tajtékozók; tévelygő csillagok, akiknek a sötétség homálya van fenntartva örökre.”

Az oszlopfőre fektetett nyílvevő és jogar a 45. Zsoltár 6-ik és 7-ik verseire utal: „Nyílaid élesek, népek hullanak alá; trónod óh Isten, örökkévaló; igazságnak pálczája a Te királyságodnak pálczája.”

– Kétségtelen, hogy legfontosabb hadi jelvényének az igéit Bethlen az udvari teológusaival közösen választotta: Milotai Nyilas István feljegyezte, hogy Bethlen Gábor 1622-ben ötödször fejezte be a teljes Biblia elolvasását.

Az igaz ügy szellemi zászlótartóit, a korabeli magyar prédikátorokat megnemeseítette, mert ők tudománnyal és fegyverrel harcoltak az üdvösségért, illetve annak munkálásáért.

Ezért került a lelkipásztorokat megnemeseítő gyulafehérvári ármálisára ez a jelmondat 1629 július 13-án:

Arte et marte dimicandum

Hermán M. János

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem jellemzése

Demény Lajos professzor, néhai kisfülpösi történész testvérünk így jellemezte Bethlen Gábort:

„1613. október 23-án Erdély fejedelme lett az a férfiú, akit a történetírás joggal sorol történelmünk párját

ritkító személyiségei közé. Bethlen Gábor betöltötte a harminchárom évet, amikor a fejedelmi hatalmat kezébe ragadta. Háta mögött nem az itthoni vagy külföldi magas iskolákban elsajátított tudás, hanem a küzdelmes és viszontagságos élet iskolájában szerzett tapasztalat állott. Megkóstolta a bujdosás keserű kenyerét, s ezért annál inkább ragaszkodott hazájához.

A hadviselés művészetét sem a könyvekből tanulta, hanem inkább a 15 éves háborúból, a Bocskai vezette szabadságharcból s Erdély viszontagságainak megannyi csatát, ütközetet kínáló sorsfordulásaiból. Harmincnégy csatában vett részt, amikorra az ország fejedelme lett.

Mindenki úgy vélte, hogy a hadászat az igazi eleme, pedig éppen olyan jártas volt a diplomáciában és a politikában is. Egyéni sorsa sem kényeztette el, hiszen a korai árvaság és házasságából született két gyerekének elvesztése jutott neki osztályrészül. Csodálkozzunk rajta ezek után, hogy kortársai a következő jelzőkkel ecsegették: óvatos, ravasz, józan és ábrándozó, ruganyos és rugalmas, meggyőződéses de nem elfogult kálvinista. Fáradságot és csüggedést nem ismer, képes mindent konokul újrakezdeni, támadással és visszavágással védekezik, önérzetes, de nem nagyzó, esze éles, mint a kard éle, bátor, merész, de számító, elszánt, sőt konok, de nem erőszakos. Szemére veti ellenfeleinek a hazugságot, de a diplomáciában és politikában maga sem veti meg a félrevezetést vagy nyílt hamisságot. Természetében nem fősvény ugyan, de mindenről pontos elszámolást követel, korának fiaként eszme- és cselekedetvilágában él és tevékenykedik.

A családi életben roppant gyöngéd, tisztségviselőivel szemben szigorú, de sohasem veszíti el humorérzékét.

Kitűnő tollforgató, anyanyelvünk képletes kifejezések sokaságával csillog pennáján, jó emberismerő és méltányolja a hű és pontos szolgálatot.” /Bethlen Gáborról jó minőségű metszet jelent meg 1625-ben. Lásd Nicolaas de Clerck: Princelyck cabinet: Verthoonende t'leven afcomste ende afbeeldingen, der voornaemste vorsten, princen, graven ende heeren van Europa tegenwoordig regierende: Mitsgaders beschrijvinge vanden staet, landen rijckdommen ende incomsten der selver. - Neerstelijck ende getrouwelijck bij malcanderen versamelt door wijlen Nicolaes de Clerck. Delft, 1625/

Szőnyi Benjámint: Adventre és karácsonyra

Kapuk emelkedjete, kiáltó szó hallik

1. Kapuk emelkedjete! Kiáltó szó hallik, Im, jó fejedelmetek, Az idő hajnallik: Harmattalrakott feje, Véle sok áldása, Bétölt teljes ideje, Hogy minden test lássa.

2. Imhol jó a Völegény, Lelkem, menj elébe, Keresd nyugtod, mint szegény, Gazdag ke-belébe. Kedves vendéget várok, Szívem ajtajáról Hulljanak a zavarok, Mert már közeljárom.

3. Már az ég harmatozzon, A föld igazságot, mint bő gyümölcsöt, hozzon: Indíts vígas-ságot, Ó, kegyes Immánuel, Mert várlak valóba; Ó te kisdéd Sámuel, Jöjj el már Silóba.

4. Az utat egyengessed, Szívemben a mérget S ürom gyökerét égessed, Lelkemről akérget, A keménységet vedd ki, Hogy meglágyulhassak, A gázt s gerendát szedd

kiSzememből, hogy lássak.

5. Az Illésnek lelkével Ruházz fel engem is, Szent szerelmed tüzével Égjen én lelkem is. Áldj meg oly kegyességgel, Hogy higgyek és szóljak, Hűségedre hűséggel Másokat unszoljak.

6. Isten Báránya, jövel, Mutasd szelídséged; Uram,

felemelt fővel Várom idvességed. Igazság napja, támadj, Adj világosságot, Magamnak nincs: reám adj Örök igazságot.

7. Dávid gyökere s ága, Fényes hajnalcsillag, Pogányok kívánsága, Megígért áldottmag; Isai törzsökéből Származott vesszőszál: Nekem Atyád kedvéből Erős torony s kő-szál.

8. Bennem az Úr temploma Általad készüljön, Vesszen a bűnnek nyoma, Lelked újjá-szüljön. Méltóztass személyedre E gyarló világon, Dicső jelenlétedre Düljön le a Dágon.

9. Tégy szívedre pecsétül, Bélyegül karodra: Igy lelked erejétül Élek csak számodra. Mindvégig velem maradj Mennyei erővel, Holtom óráján ne hagyj, Jövel, Ámen, jövel.

Bethlehemből üdv fakadt

Fz ünneplő szent napokban Lelkem nagy öröme lobban A mennyei szózatban. Angyal mondta Máriának, A legboldogabb anyának S én ma újra hallhatom: Kegyes Jegyes, Az Istennél kedvet leltél, örvendj rajta: Te léssz a Megváltó anyja!

2. Úgy lőn, amint szólt az angyal, Hosszú éjre jött a hajnal, Bethlehemből üdv fakadt. A borús szív már nem gyászol, Jézust rejti ott a jászol Egy

szerény földél alatt. Elmúlt, Nem sújt Már az átok, itt a zálog, itt a váltság, Amint rég időktől várták.

3. Születése tiszta, szent volt, Nem tapadt rá semmi szennyfolt, Szűzi tiszta, büntelen. De én bűnben fogantattam, Gyermek sem valék ártatlan,

Szívem vádol szüntelen. Jóhír, Gyógyír, Hogy e gyermek így jelent meg s tiszta vére Mossa lelkem hófehérre.

4. Jézusunk, te ég szülötte, Légy szívünkben üdvözölve, Hogy a mennyet megnyitád. Üdvöt hoztál, oh terjeszd el, Szüld ma újjá Szent Lelkessel E világ bűnös fiát. Vessed Képed Rá még egyszer, hogy az ember, mit elvesztett, Lásson egy új édenkertet.

/Szőnyi Benjámin (1714-1794) megjárta az frankfurti, leydeni, utrecht egyetemeket, ismerte korának vallásos és tudományos törekvéseit. Ötven éven át Hódmezővásárhelyen lelkészkedett, az utolsó húsz évben a békési egyházmegye esperesi tisztségét is viselte. Az 1753. évi hódmezővásárhelyi lázadást követően Mária Teréziához intézett közbenjáró levelével kieszközölte, hogy a királynő megkímélje a várost a megtorlástól. Latin nyelvű szerzeményével (Nova thesara homagii et fidelitatis (A hűség és ragaszkodás új kincsestára) az udvart hűségéről biztosította. Más írásaival és szónoklataival tudatos, elkötelezett népművelő munkát végzett, elfogadva a korai felvilágosodásnak azt az álláspontját, hogy a tudatlanság a bűnök

legfőbb forrása. (Forrás: Bethlen Gábor Gimnázium, Hódmezővásárhely)/

„Gyermekvonatok” indultak 100 éve

Ismeretlen hollandiai adatok: K. H. Miskotte első részvétele a magyar gyermekek felkarolásában – Kortgene, 1924

Teológiai munkásságáról nyilatkozva az erdélyi Ferencz Árpád professzort idézzük: „A miskottei teológia nagy erőssége, hogy úgy leplezi le az emberi hübriszt, hogy közben a modern ember életérzését komolyan véve, az élet értelmét jelentő Krisztus-követést mutatja fel. A teológiai etika a 20. században felismerte ennek a lehetőségnek az erejét, de napjainkra mintha lanyhulni látszana hatása.” – Miskottenak a nevezetes holland-magyar gyermekakciókban való részvétele valahogyan a háttérbe szorult, talán csak a témával foglalkozók tudnak róla.

Halálának évében, 1976 folyamán jelent meg az a ritkaságszámba menő kiadvány, amelynek a főcíme: Mint aki szolgál..., és amely nem más, mint Cortgene gyülekezetének híradója, annak csonkítatlan kiadása, vagyis a lap összes példányai 1923 októberétől 1925 áprilisáig.

Jóllehet 1921-ben került első gyülekezetébe, a híradó szerkesztésére csak két év múltával kerülhetett sor, és azt beiktatási prédikációjának tanításával indította: Jézust szolgáló szeretettel lehet igazi gyülekezetté válni.

Megjegyezzük, hogy a lapban egyetlen előkészítő hírt sem találunk a magyar akcióval kapcsolatban, pedig a számunkra fontos írásából kiderül, hogy komoly, befogadó családokat kereső szolgálatot végzett a magyar gyermekek emlékezetes érkezése előtt. Azt viszont, hogy a magyar gyermekek érkezéséről szóló írás maradandó értékű, már 1946-ban jelezték azok a szerkesztők, akik azt a tíz legfontosabb cortgenei esszé közé sorolták.

De Hongaartjes komen. Első közlés.

Az első évfolyam 19. számában, pontosabban az 1924. március 15-i számban Jönnek a kismagyarok címmel egy meghatározó jegyzet közöl, amelyet a következő számban folytat. Mivel forrásjellegű, ezért az értékes miskottei szöveget teljes egészében idézzük magyar fordításban:

„Eleinte csak a sürgés-forgás látszott. Azután a felkelő nap sugaraitól övezve, beszálltak a gáton gyorsan áthajtó négy autóba. Összezsúfolódva ültek, mindnyájan bólintottak és kacagtak, a vezetők felé kacsintottak, intettek, mutogattak. A fiúk ablaküveghez nyomott orral követték, hogy a sárga autók egymást előzve miként kergetőznek. Eközben elfelejtették a vonaton töltött hosszú utat és nézték a fényt, valósággal érezték a fényt, amíg a szemükben is fény támadt; a kislányokból valami felszabadult, megtört a zárkózottság kerge.

Mindenütt emberek sietnek ki a házaikból az utcára és integetnek, és a meleg tekintetüket hozzák elő a

fényben; belőlük is feltör valami „ah, mennyire, milyen keményen beenyvesedtünk, halvány lehetősége sem volt annak, hogy természetes érzések jussanak ki szívünkből, hiszen még a legnagyobb megindultságainkat is szégyelljük”.

Azt azonban látni kellett volna úgy, ahogyan azt én láthattam az első ülésről: itt ott egy-egy merev kéz emelkedik a levegőbe, először félig, ügyetlenül, még egy kicsit görcsösen, aztán (miután a gyermekek valamennyien visszaintenek) felszabadultan, erőteljesen és meghatóan; könnyedén leng a bütykös ököl le és fel, könnyek tolnak a szemekbe. Mi is az, az a csodálatos, ami áthatja és felkavarja a szívünket? Csak az együttérzés lenne? Úgy hiszem, hogy sokkal többről van szó. Akkor mi másról?” (Fordította Hermán Mostert Rebeka Rubinka)

Az első híradás a magyar gyermekek Cortgene közösségbe való érkezéséről mintegy keresztmetszete is a Miskotte és a gyülekezete közötti kapcsolatról, az egymástól való távolságtartásról, az Ige megértése és elfogadása körüli nagy különbségekről.

Másrészt a magyar gyermekek érkezése váratlanul épült érzelmi hidat is jelentett a lelkipásztor és a hívei között. Nemsokára ehhez hasonlítottak 1924 júniusában első gyermekük, Titia születése alkalmával esett látogatások a parókián.

Nyilvánvaló, hogy Miskotte – környékbeli kollégáihoz hasonlóan – vezető szerepet vállalt a gyermekek fogadásában és elhelyezésében.

Cortgene múltjáról

Manapság Kortgene név szerepel a közigazgatási névjegyzékben, egyházszervezetileg pedig Kats-Kortgene Protestáns gyülekezete lépett a helybéli Hervormde Kerk örökségébe. Történetileg a 13. századig nyúlnak vissza a parókiára vonatkozó adatok, míg 1530-ban a Szent Félix nevű szökőár mindent elpusztított, kivéve a templomtornyot, amely 150 évre a víz alá került.

Amikor 1681-ben hozzáfogtak a templom csarnokának építéséhez, a templomtornyot úgy erősítették meg, hogy új falat húztak köréje. A harang 900 kilós, amit

Tromp holland tengernagy hadizsákmányként hozott egy francia szigetről és a községnek adományozott. Németek vitték el 1942-ben, de hajójuk elsüllyedt és a háború végén a hollandok kihalászták az 1661-ben öntött Suzanne nevű

harangot. Az egyházközség egy monumentális orgonát építtetett 1905-ben a Nicolaaskerk szentélyébe. Cortgene 1413 óta városi jogokkal bír. A kisváros lakosainak száma 1874-ben 1037 fő, 1974-ben pedig 1275 lakost írtak össze. A gyülekezet ma is abba a templomba jár istentiszteletre, mint Miskotte idejében, de a fényképek alapján a templombelső teljesen átalakult az 1953-as katasztrófát követően, amikor az árvíz még a keresztelőmedencét is kisodorta a templomból, és azt többé soha nem találták meg. A levéltári anyag is megsemmisült, de ami fájdalmasabb az az, hogy igen sokan pusztultak el a lakosok közül. Kortgene protestáns gyülekezetének mai lelkipásztora, Nico L. M. Vlaming szíves közlése szerint Miskotte volt a 18-ik lelkipásztor az 1689-től Cortgeneben szolgáló lelkészek névsorában, amint arról a konzisztóriumban található feliratos tábla tanúskodik.

Az idei, a 2019-es esztendőben Van Bolhuis Szabó Emőke lelkipásztor testvérünk ebben a kortgenei templomban találkozott először a környéken lakó magyar híveinkkel és tartott velük istentiszteletet.

De Hongaartjes komen. Második közlés.

„Nem, nem csupán együttérzés; ez a mi vérrokonságunk vonzalma, vadul feltörő és édes felismerése annak: ezek a mi gyermekeink, fi- és lánytestvéreink, az emberiség bántalmazott rügyei, és pedig ugyanannak az emberiségnek, amelyből mindnyájan származunk.

Elszorul a torok, homályossá válik a látás – mert egyetlen villámgyors pillantással, látnoki látással láttunk egy másik életet, amelyben eltűnnek a válaszfalak az emberek és a népek között.

Hirtelen megsejtjük, hogy mennyire másként, milyen bensőségesen, milyen csodálatosan rendelkezett Isten az emberrel; egyből teljes bizonyossággal tudjuk, hogy a boldogságunk másban rejlik, mint az önmagunkhoz és a tulajdonunkhoz való ragaszkodásban.

Érdeklődésünk, figyelmünk és rokonszenvünk átível a család és a haza határai fölött, és felismerjük, hogy rideg életvitelünkkel áltattuk magunkat, majdnem megfojtottuk a bennünk lévő gyermeket...; lelkünk kevésbé virágzik, mint ahogy tehetné – ezt is most vesszük észre –, mivel túlságosan hagytuk magunkat önmagunkhoz, környezetünkhez, gondolkodásmódunkhoz és az országunkhoz kötni.

Szívbéli hálával emlékszem a sokak arcán megjelenő meghatottságra. És igazából megláttam a gyülekezetem legjobb oldalát – oh, mennyire megörvendeztetett ez engem.

És azok közül, akik segítettek – bár kezdetben nehézségekkel szembesültek –, senki sem fog sajnálkozni.

De tudjátok mit? Ebben a meghatottságban és ezáltal, öntudatlanul is megsemmisítő ítéletet arattunk az összes háború és a mindenféle gyűlölet fölött, hódolva a szeretet szuverén szépségének, amely a legnagyobb és az egyetlen az ég alatt lévő erők közül, és amely bennünket boldoggá tesz, szabaddá, ruganyossá és naggyá.” (Fordította

Hermán Mostert Rebeka Rubinka. Miskotte, K. H.: ...als een die dient. Volledige uitgave van het 'Gemeenteblaadje Cortgene' [Mint aki szolgál... A Cortgene Gyülekezeti Híradó' csonkítatlan kiadása]. Ten Have/Baarn 1976, p. 105-106.)

A cortgenei gyülekezeti lap összes számainak elolvasása után szinte úgy tűnik, hogy ez az egyik gyöngyszem Miskotte korabeli teológiai esszéi közül. Sokkal többről van itt szó, mint csak annak a híradásáról, hogy magyar gyermekek érkeztek a községbe. Valójában annak az etikai tartásnak a fundamentumát igyekszik felfedni, amely az egész gyermekakciónak és valóban a békemozgalomnak a nyitja, amelyet ő páratlan szárnyalással fogalmazott meg.

Ravasz Lászlónak későbbi, a gyermekakciókra emlékező méltatásában találunk hasonló emelkedettséget, amely valósággal rímel a miskottei gondolatok töltetével: „Nem tudom, hogy összesen hány gyermekvonat indult Nyugatra. Nem tudom, hány gyermek mennyi időt töltött Svájcban, Hollandiában, Belgiumban, de alig volt jelentősebb vállalkozás a két világháború között, mint ez. Sok-sok ezer gyermek, rosszul táplált, lerongyolódott, meggyöngült ellenállású vonult boldog, békés nyugati otthonokba. Ott módjuk volt megszerettetni a magyart, s meg is szerették.”

Látták, milyen az értelmiségi, a kispolgári, a munkás és a gazda családi élete, hétköznapija és vasárnapja, hogyan dolgozik és hogyan szórakozik, milyen a műveltsége és az egészsége. Osztálytársakat, barátokat szereztek, azokkal évekig leveleztek, s mikor itt megjavultak az állapotok, a holland vagy a svájci „testvér” eljöhettek ide látogatóba. Ennek a barátságnak olyan szálai szövődtek, amelyek ennek a nemzedéknek élete fogytáig tartanak. Többet tett a nemzetek közötti megértés és jóakarát terén, mint száz békekongresszus és leszerelési propaganda.” (Ravasz László: Emlékezéseim. Kiadja a Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Budapest, 1922, p. 224)

Szívünk mélyén abban reménykedtünk, hogy Miskotte a gyülekezeti lapban még írni fog a magyar gyermekek cortgenei fogadásáról, ott tartózkodásuk különlegességeiről, de be kell érünk annyival, amit egyetlen alkalommal, az 1924. szeptember 6-i lapszámban olvashatunk:

„Közlemények.

1) *A legelső, magyar gyermekeket hazaszállító vonat október 7-én indul.*

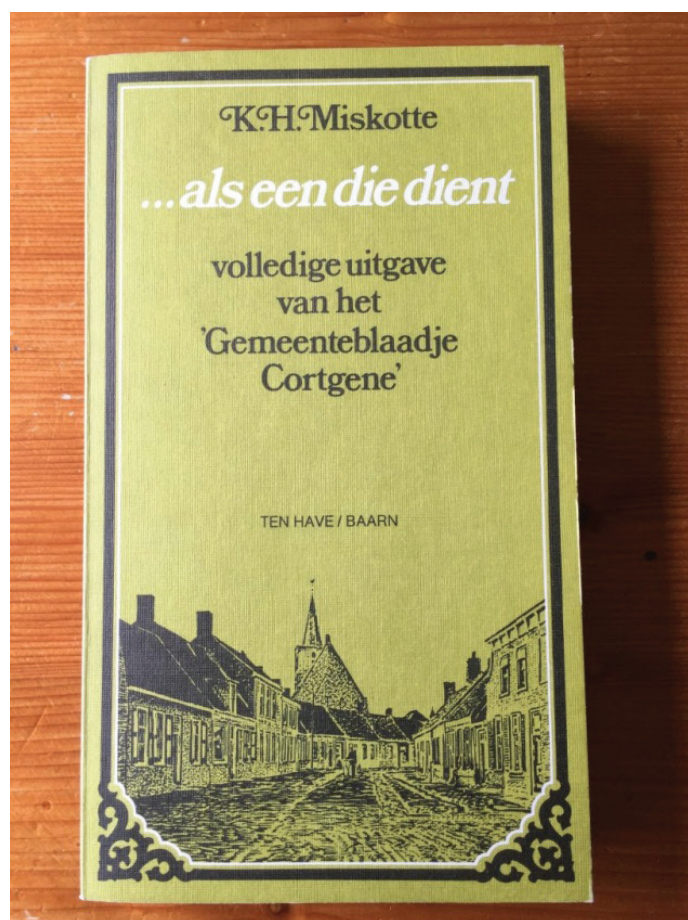
2) *Sürgető levelet kaptunk, hogy mégiscsak kerítsünk helyet a német gyermekeknek.*

Kérem önöket, mindnyájukat, akik még nem fogadtak a házukba kis magyarokat, gondolkozzanak el a (az emberi) hivatásukon. Ami engem illet, én már kezdetben,

teljes egészében úgy véltem, hogy Németországban nagyobb volt a szükség, mint Magyarországon.

Talán túl sok és majdnem fárasztó ezeknek a kérdéseknek a sora, ezért naponta legyünk tudatában a mi mérhetetlen kivételezettségünknek, és inkább az igazságtalanság miatt (annak felszámolása érdekében) fáradjunk el.” (G.C., i.m. p. 208.)

Ez a pár sor is sokatmondó, kiderül, hogy fél évig tartott Cortgeneben a magyar gyermekek gondozása, felerősítése. További sorsukról keveset, tudunk, illetve történetük belesimul az országos gyermekgondozás egészébe. Mindezt láttatni igyekszünk az országos, és különösen a zeelandi gyermekakció keretében, jelezve, hogy utóbbiról egy korabeli összefoglalót találtunk. (Folytatása következik)

Nt. Tüski István lelkeszre emlékezünk: A kolduló barát

Tüski István Lajos református lelkipásztor Budapesten született 1924. június 2-án – a hollandiai Utrecht városában húnyt el 2010. július 27-én.

Édesapja a délvidéki Bácskából, Zentáról került Budapestre, ahol a Váci utca környékén volt jónevű ruhaszalonja. Fia egykeként nőtt fel szülei és nagyszülei közt. A Nagyvárad téri református gyülekezet volt lelki otthona. Itt konfirmált s már akkor tudta, hogy Isten saját szolgálatára hívja. Nyílt szívvel kapcsolódott a különböző ifjúsági mozgalmakhoz: az SDG, a KIE és a cserkészlet aktív tagja volt. Gimnazista éveiben elmondta a családjának, hogy a lelkeszi pályát választja. A hír megdöb-

bentette édesapját, aki arra kérte, hogy mielőtt végleg döntene, szerezze meg a szabó-varró segédlevelet, „mert a papság nem szakma”. Ezt meg is tette s csak utána került a budapesti teológiára. Teológusként a Nagyvárad téri ifjúsági munka szervezését vállalta magára.

A II. Világháború nehéz éveiben legtöbbit a Rádai Kollégiumban tartózkodott, házbizalmi feladatokat vé-

gezve a beköltözött professzorok családjai közt is. Az oroszok bevonulásával a férfiakat gyűjtőtáborba vitték és jómaga is rövid ideig orosz fogságba került, ami aztán egész életét meghatározta.

A háború befejezése után vallásánári kinevezést kapott ipari iskolába és gimnáziumba. Hollandiába jutásának története rövid: 1947-ben váratlanul levelet kapott: ‘Kedves Pista, egy holland ösztöndíj ügyében keressen fel engem a lakáson. Szeretettel üdvözli kész híve, dr. Sebestyén Jenő.’ Ez egybe esett a második világháború utáni első hollandiai Vöröskeresztes gyermekvonat érkezésével. Kovács Ilonka és stipendista társaival együtt otthonról még dr. Papp László megbízásából a gyermekek segítségére voltak. Ám a következő gyermekcsoport már nem indulhatott, 1948. augusztus 20-án bekövetkezett a hatalmi fordulat. Magyarország akkori nagykövete, Bölöni György ennyit mondott: ‘tiszteletes urak, most várjanak.’ Vártak, de nem tétlenül. Tanulás mellett gyűjtötték a hollandiai magyarok címeit, beindították a magyar istentiszteleteket. A magyar szórványmunka folyamatossá vált s holland gyülekezeti elkötelezettség helyett a szórvány gondozása került az érdeklődése középpontjába. A holland egyházakkal közösen végül is találtak fedezetet egy rendkívüli magyar lelkigondozói munkás beállítására: a menekültek menekült-lelkésze lett. Kérésére az ’50-es évek elején megalakult az Admiraal de Ruyter Fonds az Európában szükségét szenvedő magyarok segítésére. Ezzel összekapcsolódott a közép-kelet-európai és a nyugat-európai magyarság munkaterülete. Az alapítványi segítség 1956-ban a menekültek felkarolásával megerősödött. Holland feletteseitől iratmissziós támogatást kért, ebből valósult meg többek között a magyarnyelvű Heidelbergi Káté, több biblia- és a ‘szórvány énekeskönyv’ kiadása. Ez utóbbi 1956. áprilisában került a könyvkötőhöz és november 4. után az ausztriai

menekült táborokba már ezt az énekeskönyvet vihette magával. Élete legnagyobb csodájának tekintette, hogy Isten - a történelem Ura - mintegy előre elkészítette a lelki táplálékot a feldúlt lelkű magyar menekültek inségének enyhítésére. Akkor hat hét alatt ötször járt Bécsben s onnan a menekültekkel megtelt Vöröskeresztes vonatokkal tért vissza Hollandiába. Szinte csodával határos időszak, kérni sem kellett, jött a segítség.

Gyermekvonatos szülők és gyermekeik találkozója Vianenben (Baranyai András felvétele)

A Kárpátmedencéből pedig folyamatosan jöttek a kérések melyeket rendszerezve a holland egyházi hivatalokhoz és a diakóniákhoz továbbított. Tolmácsként az első Erdélybe látogató hivatalos holland egyházi delegáció tagja lett és ott egy ismeretlen ember megszólította. ‘Nem István vagy te, hanem József, hogy segíts a népeden.’ Ez aztán megerősítette abban a tudatban, hogy a koldulás útját kell folytassa. Utánna már minden kelet-európai látogatása adatgyűjtés volt, annak a feltérképezése, hogy hol, kinek mire lenne szüksége. S mikor visszaért Hollandiába, újra kért, koldult, próbálkozott. A határon kívül élők híreinek, kéréseinek továbbítása, orvosi segítség szervezése. Minden kérésre próbált megoldást keresni bár a döntés sosem az ő kezében volt. Számtalan parókiaépítés, templomjavítás, félreállított lelkész megsegítése, a mindennapi betevőtől a szolgálati Trabant beszerzéséig, könykiadás, iratterjesztés – végtelen a felsorolás. Csak a kérés továbbítására volt lehetősége s bár a döntés sosem volt az ő kezében; a saját részét felelősséggel vállalta. Ha sikerült, nagyon boldog volt. Ha nem, más úton újra próbálkozott.

Két sínen futott az élete: Hollandiában és Közép-kelet Európában. De neki ez a kettő egy volt, mert azt vallotta: ‘Isten országának nincs földi határa’. Hollandián belül alakult a szórvány: a rendszeres istentiszteletek, konferenciák, nyári gyerektáborok szervezése. A munka hivatalosan a Hollandiai Magyar Protestáns Lelkigondozói Szolgálat keretén belül folyt, holland egyházak támogatásával. Kezdeményezésére megalakult a Hollandiai Mikes Kelemen Kör. Ő lett a Hollandiai Magyar Federáció első elnöke.

Alapító tagja és örökös tiszteletbeli társelnöke volt a Nyugateurópai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálatnak. Lelkesen hirdette az Ígét Európa-szerte. Így egy hónap alatt végig látogatta a 2.000 km hosszú Svéd-

országnak tucatnyi magyar gyülekezetét, és ő tartotta az első református úrvacsoraosztás-sorozatát. Ennek emlékére kelyhet csináltatott a svédországi magyar reformátusság. A kehely felírata: 'Az első magyar svédországi református istentisztelet emlékére. 1960. 11. hó 5. – 22-ig.'

Az 1989-es változások után új lehetőségek nyíltak. Dr. Szabó Dániel, a Tiszáninnen Református Egyházkerület akkori főgondnoka, megszervezte az első Kárpátmedencei esperes-gondnok találkozót. Akkor született meg az Egyetemes (Tanácskozó) Zsinat és a Magyar Református Egyházak Világszövetsége újraindításának a gondolata. E találkozó anyagi fedezetét Hollandiában kérte, kapta és vitte "haza" Magyarországra. Legfontosabbnak az egyházi iskolák újranyitását és az egyházi épületek visszaszerzését tartotta (pl. a Kálvintéri egyházi épületek) úgy Magyarország határain belül mint túl. Gulácsi Lajos püspök úrral és dr. Szabó Dánival keresték a kárpátaljai iskolák megnyitásához szükséges épületeket, melyek megvásárlására, berendezésére és beindítására kért és talált anyagi keretet. A Károli Gáspár Református Egyetem gondolata dr. Szabó Dániel szívében született meg, de látva annak szükségét, mindent megtett beindítása érdekében. Nagykőrös, Kecskemét, sok-sok vidéki óvoda és általános iskola kapott támogatást az általa indítványozott ETI közvetítő munkája révén.

Hollandiában eközben folyt az egyházi és a kulturális munka az általa létrehozott vianeni Magyar Otthonban. Tisztelettel gondozta a de Ruyter admirális megemlékezéseket mindkét országban, gondoskodott emléktáblák elhelyezéséről a holland-magyar kapcsolatok szemponjából nevezetes helyeken. Hivatásában a családja mellette állt és lelkesen támogatta. Bár korával fogyott az ereje, de segítő szándéka az utolsóig megmaradt. Saját magának soha senkitől semmit nem kért. Amije volt, azt mindig osztotta. Örült, ha adhatott, mint József a testvéreinek. Előrelátóan mindig jövőt tervezett, a mindennapokért tudatosan adott hálát. Istenben a történelem Urát látta s hálás volt minden ajándékáért. Ő maga ezt írja: 'az egész életutam KAIROSZ-ok sorozata, felfűzve a történelem KRONOSZ láncfonalára az időben.' /Közreadta a Tüski Család 2010-ben. Forrás 2019 nov. <https://www.parokia.hu/v/elhunyt-tuski-istvan/>

Beszámoló Kelemen Attila Csongor beiktatásáról, Urk, Bethelkerk

2019. November 3. vasárnap. Először jártam Urk-ön. "Op Urk!" Először jártam tradicionális holland halászároskában. De nem csak számomra történt valami először. Kedves lelkészársunk, a zwollei gyülekezetben is szolgálatot végző Kelemen Attila Csongor, erdélyi atyánk fia tett ezen a napon fogadalmat az urki Bethelkerkben.

Urk, az 1940-es évekig sziget volt, csak a gátak építésével, lecsapolással nyert szárazföldnek köszönhetően vált tengerparti településsé. Sok tekintetben azonban ma is olyan, mint egy sziget. Már maga a hely is csodálatos, mintha megállt volna az idő. Mintha egy németalföldi festménybe tévedt volna az ember. Szűk, kacskaringós utcák mindkét oldalán apró házak, halászháló a falakon, komótosan ballagó macskák. Az idillt az a pár viharka-

bátos turista sem törte meg, aki a kikötő fölött örökdő világítótorony körül sétálgatott. Ahogy ebben a színpadi díszletszerű városkában parkolóhelyet keresve bolyongtam, feltűnt, hogy mennyi templom épült itt. Akkor még nem tudtam, hogy Urk arról nevezetes, hogy egész Hollandiában itt található a legtöbb, aktívan templomként működő templom, számszerűen tizenhatsz.

A templomba belépve egy újabb csoda fogadott. Mintha kitágult volna a tér. A hatalmas templombelső egy hajó fedélzetére emlékeztetett, végig faváz, körülfutó karzattal, körös-körül, mindenütt faborítás, fa oszlopok, fehérre, és zöldre mázolván, szépen lakkozva, ízlésesen díszítve, a templom közepén pedig egy gyönyörű sokárbócos vitorláshajó makettje lógott alá.

Még meglepőbb volt a gyülekezeti tagok száma és aktív jelenléte. Az egész templom teljesen telve hívekkel; fiatalok, idősek, kisgyerekek. Ahogy felzengett az orgona, mindenki egy emberként fenhangan, teli tüdőből énekelt. Megható volt látni, hogy ebben a számomra eddig ismeretlen kis városkában, évszázadok óta változatlanul ugyanazokat a zsoltárokat éneklék, imádságos lelkülettel, mint az én világomban, az én szülővárosomban, 1395 km-re innen, az én gyerekkoromban is. Az ének után, régi református szokás szerint előkerült a peppermunt. Én is kaptam a mellettem ülő kislánytól, aki a másfél órás istentiszteletet gyönyörűen végigülte.

Mindezeket a gondolataimat félre téve, figyelemmel hallgattam ds. Bijman, több mint 45 éve a gyülekezetben szolgáló lelkészt. Kelemen Csongornak és az egész gyülekezetnek útravalóul szánt prédikációját a Példabeszédek könyve 16,9 alapján építette fel.

„Az embernek az értelme terveli ki útját, de az Úr irányítja járását.” (Példabeszédek 16,9)

„Het hart van een mens overdenkt zijn weg maar de HEERE bestuurt zijn gang.”

A történet pedig, Pál apostol második missziói útjának a körülményeiről szólt. Pál Troászba érkezve nem látja, hogy merre tovább. Vízióban érti meg, hogy át kell mennie Macedóniába a túlpartra, Európába, egy ismeretlen világba. Miért pont Európa? Előtte két irányba is indult volna, de a Lélek nem engedte. Pál apostol Macedóniában nőknek kezdi hirdetni az Igét, ott ismeri meg Lidiát a biborkereskedőt, aki, miután Isten megnyitotta a szívét, megnyitja a házát és hatalmas segítsége lesz az induló keresztyén gyülekezetnek. Milyen más kontextusba

kerül z a történet! A jelentéktelen kis kikötővároska, az oda érkező, majd hajón, kalandos úton Európába érkező Pál térítő útja abból a perspektívából csodás, hogy mindazt, ami ma itt történik, ebben a kis halászároskában, tulajdonképpen Neki, Pál apostolnak köszönhetjük. Mindezen események mögött pedig a Szentlélek hatalmasan és bölcsen vezető, erejének adhatunk hálát.

A Tiszteletes úr, habár saját elmondása szerint nem szokott magáról beszélni, most mégis a saját élettörténetét meséli, el. Arról szól, hogy a történelem adott korában, Isten milyen csodálatosan vezette, térben és időben és mennyiszer úgymond a véletlen múlt, hogy végül most itt van. Immár 45 éve. Amikor leomlott a berlini fal, a gyülekezet egy segélyszervezetet hozott létre, hogy romániai gyülekezeteket támogassanak a szükségben. Így jutottak el végül Kolozsvárra is meg Tövisre, Kelemen Csongor édesapjának a gyülekezetéhez, és alakulhatott ki a barátság, amely immár 30 éve tart, és az akkor még óvodás kislány, az egykori Csongi lehet a gyülekezet pásztora. Felemelő, hogy most együtt szolgálhatnak!

A prédikációt az ünnepélyes fogadalmótétel követte, ahol is a hivatalába újonnan beiktatott lelkipásztornak négy kérdésre kellett felelnie a gyülekezet előtt, melyre Csongor jól hallható „igen”-nel felelt.

A beiktatást lelkészi áldás követte, amelyet Csongornak az édesapja osztott, aki beszédében szintén utalt a közös múltra, illetve két nyelvi fordulatot hozott példának arra, hogy bemutassa a lelkészi feladatot és küldetést. „Lelkipásztor”: Herder van de ziel, tehát a lelkeket pásztorolja, ehhez pedig nem csak a palástra van szükség, mert ahogy mindkét nyelvben ismert a közmondás, nem a ruha teszi az embert, hanem „rucha”-ra is szükség van, ami a lelket jelenti héberül. Csongornak is és mindnyájuknak a Lélekre, Isten Lelkére van szükségünk, nem csak külsőleg, hanem belsőleg, hogy Isten elvégezhesse bennünk és rajtunk keresztül az Ő üdvözítő munkáját. „Kostbare inwoning van de Geest”

A záróének és áldás előtt, a gyülekezet fiataljai egy ‘meglepetés énekkel’ készültek, aminek végén a refrént az egész gyülekezet közösen énekelte. Én az énekből két sort hallottam különösen is hangsúlyosan: „Hij zalft mijn hoofd en schenkt mijn beker vol”, „Megkened fejemet olajjal, csordultig van poharam.” (Zsolt 23,5), ugyanis az én útravalóm olaj és bor, valamint egy sebkötöző géz volt. Az olaj és a bor volt az a két folyadék amivel az irgalmas samaritánus a bajba jutott embernek megtisztította a sebeit. Egy igazi pásztor tarisznyájának elengedhetetlen tartozéka volt az olaj és a bor. Mindkettő szimbólum. Szentlélek olaja és Jézus vére.

Szívből kívánjuk, hogy Kelemen Attila Csongor urki lelkipásztor életében Isten Lelke és Jézus szeretete lakozzon gazdagon, hogy hűen szolgálhasson a gyülekezet közösségében.

Az ünnepi istentisztelet után került sor a szeretetvendégségre, ahol a családon, barátokon és a presbitereken kívül még kedves ismerős arcokkal is találkoztam. A Zwollei Magyar Református Gyülekezetünkben ott volt még Rostás-Kasper Kriszta, aki a holland párját szintén egy keresztyén segélyszervezeten keresztül ismerte meg. Ries Nieuwkoop, nyugalmazott lelkipásztor, aki rendsze-

resen vesz részt, a mi istentiszteleteinken. Csongorral együtt dolgoznak az EXIT Alapítvány keretében, és éppen a Karl Barth féle 1920-as Római levél kommentárának a magyar kiadásán fáradoznak. Kampeni Teológiai Fakultásról jelen volt Hadnagy Edina Melánia lelkész, aki a délutáni istentiszteletre is ott maradt.

Isten különös kegyelme, hogy Kelemen Attila Csongor ilyen összetartó, családdal, barátokkal, gyülekezeti tagokkal áldotta meg, akik között ő is továbbadhatja azt a sosem múló szeretetet, amit az egész közösség minden tagja, egyen-egyenként a Jézusban elfogadott ajándékként kapott. – A délutáni istentisztelet után Urbán Ákos gondnok átadta a gyülekezetünk ajándékát és Hermán M. Jánoss lelkésszel együtt megköszönték a lélekemelő magyar igehírdetéseit Zwollében. Jóllehet útiköltséget sohasem tudtunk biztosítani, de mindig hűségesen vállalta a Pro Deo szolgálatokat. A hívek nagy öröme, hogy bár nincsen aranyunk és ezüstünk, de érezze, hogy

megbecsüljük a gyülekezetépítő munkáját.. Hermán M. János holland nyelvű köszöntő beszédét a gyülekezetünk honlapján olvashatjuk. Dr. Berta Balázsékkal és az Alkema családdal, valamint régi kampeni egyháztagokkal együtt még hosszasan beszélgettünk a második agape alkalmával, Csongor másnap hajnalban délafrikai missziói konferenciára indult. Várjuk a beszámolót és a karácsony másodnap esti istentiszteletet, amikor ismét együtt dicsérhetjük az Urat!— *Németh Piroska*

Lelkipásztoraink Isten csodálatos kirendelése nyomán

Van Bolhuis-Szabó Emőke bemutatkozása

Bár Hollandia különböző szegleteiben élünk, nagy bátorítás nekünk, hogy tudhatjuk: mint lelki közösség nem vagyunk egyedül. Ha a magunk szolgálati területéről nem is érünk el mindenhová, Isten igéje anyanyelvünkön hirdettetik az ország több pontján. Van tehát hová küldeni a keresőket, a messzebb élő magyar ismerősöket. Mint lelkipásztorok, van kivel megosztanunk szolgálatunk tapasztalatait, van kivel eszmecserét folytatnunk.

Így követjük mi, Nyugat-Hollandiában élő magyar reformátusok kicsit távolról, de hálás szívvel és örömmel a zwollei magyar református gyülekezet életét.

Mivel Hermán M. János lelkipásztor testvéremtől felkérést kaptam erre, most szeretnék röviden bemutatkozni a gyülekezetnek, mielőtt december 8-án – ha Isten engedi és élünk – Zwollében hirdethetem majd Isten ígését.

Van Bolhuis-Szabó Emőke vagyok, a hágai, rotterdami és az alakulófélben lévő zeelandi magyar református gyülekezet lelkipásztora. 46 éves vagyok, egy 8, egy 10 és egy 12 éves fiú édesanyja. Férjem Jan Peter van Bolhuis villamosmérnök. Hendrik-Ido-Ambachtban élünk, Rotterdamtól 13 kilométerre délre. A magyar munka mellett az egyik helyi holland gyülekezetben is dolgozom részmunkaidős lelkészként.

Gyermekkorom nagy részét Komárom közelében, Neszmélyen töltöttem, ahol édesapám lelkipásztorként szolgált. Neveltetésünkben nagy szerepet játszott a szeretetszolgálat, a diakónia is. Tizenéves korunktól második otthonunk lett a Dunaalmási Szeretetház, egy, a kommunizmus évtizedei alatt is működő református otthon, ahol 135 értelmi fogyatékkal élő fiú és férfi él, és ahol a munkatársak és a segítők élő hitközösséget alkottak. Édesanyám intézetvezetőként, édesapám intézeti lelkészként dolgozott ebben az otthonban. Itt ismerhettem meg, több mint 20 évvel ezelőtt Tünde Snijderst és férjét, Remko-t, akik tavaly csatlakoztak a zwollei gyülekezethez.

A holland reformátusokkal gyermekkorom óta kapcsolatban álltunk. Mozgássérült édesapám részére több gyülekezet összefogása révén szolgálati autót

vettek, mivel egyszerre több szolgálati helye is volt. Bibliákat és keresztyén könyveket csempészték Magyarországra, amiket a keresztes családoknak és a konfirmandusoknak adhattunk. A gyermekotthont is támogatták munkaerővel és anyagi segítséggel. Így aztán nem volt idegen számomra Hollandia, amikor 1996-ban a Károli Gáspár Református Egyetemen lelkészi képesítést szerezve, teológiai tanulmányaimat egy évig Utrechtben folytathattam ösztöndíjasként.

Ezután öt és fél évig a dunaalmási szeretetházban dolgoztam mint mentálhigiénés, a neszemlyi iskolában tanítottam hittant és vezettem az ifjúsági munkát, s közben pásztorálpszichológiai másoddiplomát szereztem a Debreceni Református Egyetemen.

1998-ban lelkésszentelésemkor dr. Márkus Mihály dunántúli püspök Ézsaiás könyve 49. részének 6. verséről prédikált: **“Kevésnek tartom, hogy Jákób törzseinek helyreállításában és a megmentett Izráél visszatérítésében légy az én szolgám. A népek világosságává teszek, hogy eljusson szabadításom a föld határáig.”** Az Úr szolgálja, a Messiás kapta ezt a feladatot, Aki minket is arra biztat, hogy azokat is keressük, akiknek eddig nem volt Istennel kapcsolatuk.

2002-ben kiderült, hogy az Úr engem is arra hív, hogy a Jó Pásztor megbízásából keressem a szétszórásban élő híveket. A Svájci Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetségének gyülekezetei megválasztottak lelkipásztoroknak. Svájc 9 magyar nyelvű protestáns gyülekezete közül hat tartozott hozzám. Nagy ajándék volt nekem Istentől, hogy ezekben a lelkiekben gazdag gyülekezetekben szolgálhattam. A gyülekezet tagjai között megismerhettem az 1956-os forradalom több munkatáborát és börtönt megjáró vezetőjét is. Nagy kihívás volt a régen Svájcba került magyarokat és a frissen érkezett fiatalokat egy közösséggé kovácsolni, de hála Istennek, sikerült. A svájci magyar gyülekezetek élete azóta is folytatódik. Isten csodálatosan kirendelte számukra a lelkipásztorokat azután is, amikor a svájci egyház már nem tudott több támogatást adni a magyar közösségeknek.

Mivel férjem nem kapott megfelelő állást Svájcban, a szerződésbe foglalt szolgálati időm lejártával 2005 nyarán ideköltöztem hozzá a Delft melletti Delfgauwba. 2006-tól a den hoorni, majd a de lie-i holland református gyülekezetben dolgoztam lelkigondozó lelkészként. később, harmadik gyermekünk születése után a pijnackeri, majd ismét a den hoorni gyülekezetben végeztem ugyanezt a szolgálatot.

Emellett a hágai De Haven Lelkigondozói Központ önkénteseivel látogattam a prostitúcióba keveredett magyar és más országokból érkezett lányokat és asszonyokat. A kizsákmányolás, a testi-lelki nyomor

és a kriminalitás rettenetes mélységeiben hihetetlen csodáit éltük meg Isten szabadító hatalmának! A magyar asszonyok között is volt, aki megnyitotta életét az evangélium előtt, megkeresztelkedett, és Isten szeretetének erejével más életet kezdett.

Hága, 2019 március, a konfirmándusokkal

A Hágai Magyar Református Gyülekezetben 2015 januárjában vettem át a lelkési feladatokat dr. Tóth Miklós lelképásztor testvéremtől, aki 30 éven át hirdette az igét. 2016-tól a hágai magyar iskolában hittanórákat is tartunk.

2018-ban Isten váratlanul kapukat nyitott meg előttünk. Több hívő, Isten iránt elkötelezett honfitársunk érkezett Nyugat-Hollandiába, akik megnyitották otthonukat a magyar bibliaórák résztvevői előtt. E hétközi alkalmak szerezésére új munkatársat is kaphattunk Némethné Schermann Piroska személyében.

A magyarországi Bethlen Gábor Alap támogatásával, Tóth Miklós és Csanády Ágnes hónapokig tartó munkája nyomán Rotterdamban és Amszterdamban is sikerült termet találnunk és bérelnünk, ahol magyar istentiszteleteket tarthatunk. Egyelőre még kis létszámú közösségek ezek, és még sokat kell tennünk, hogy e világvárosok magyar lakóiban felébredjen az evangélium iránti éhség. A rotterdami szolgálatok nagy részével engem bíztak meg, míg az amszterdami istentiszteleteket Pál Károly lelképásztor testvérem vezeti. 2019-ben ezen kívül elkezdhattuk a zeelandi magyar bibliaórákat és istentiszteleteket is. A tervek szerint 2020-tól a hágai szolgálatokat Csanády Ágnes lelkésznő fogja végezni, hogy több időm maradjon Rotterdamban a gyülekezetszervezésre.

Befejezésül Pál apostol szavaival kérem testvéreinket, hordozzák imádságban a nyugat-hollandiai magyarokat és a szolgálattévőket!

“Az imádkozásban és a hálaadásban legyenek kitartóak és éberek! Imádkozzatok egyúttal értünk is, hogy Isten nyissa meg előttünk az ige ajtaját, hogy szólhassuk Krisztus titkát.” (Kolossé 4:2,3)

A legújabb magyar istentiszteleti hely Hollandiában

Miután Hágában és Vianenben már évtizedek óta folyt a magyar református istentiszteleti szolgálat, hála Istennek, 2017-ben Zwollében, 2018-ban pedig Rotterdamban és Amszterdamban is elkezdhattuk a magyar istentiszteleteket.

Ám Hollandia egyik legdélebbi csücske, Zeeland messze esik a nagy városoktól. 2015-től 1, 2018-tól 3 magyar család járt Zeelandból a hágai, majd később a rotterdami istentiszteletekre. A távolság miatt azonban nem tudtak rendszeresen résztvenni a gyülekezet életében. 2019 kora tavaszán ezért elkezdtük a zeelandi bibliaórákat és 2019 júniusában a kortgenei istentiszteleteket.

Eddig 4 bibliaórát és két istentiszteletet tartottunk Zeelandban. Első két bibliaóránknak Fülöp Tünde adott otthont Vlissingenben, a második kettőnek Melinda Hoogstraate Kortgenében. Fülöp Tünde erdélyi származású tanárnő, aki a világ minden részéről érkezett bevándorók középiskolás korú gyermekeit tanítja holland nyelvre, és egyéb tantárgyakra. Tünde lányával, vejével és fiával él Vlissingenben. Az istentiszteleteket Melinda Hoogstraate szervezi, aki Kárpátalján a Tivadarfalvai Református Líceumba járt középiskolába, majd bankárként dolgozott Budapesten, amíg meg nem ismerte holland származású férjét, akivel tavaly óta Kortgenében laknak. A bibliaórán, ha csak lehet, részt vesznek Éva van de Hee-Muzsnai, aki Magyarországon teológiát tanult, Melinda és Tünde magyar ismerősei, valamint egy Bergen op Zoomban élő magyar család tagjai. Nyári bibliaóránkra egy rotterdami magyar édesanya is eljött gyermekeivel együtt.

Csodálatos, hogy Isten Melindát pont ebbe a faluba vezette. Ez a gyülekezet ugyanis már csaknem 100 éve kapcsolatban áll magyarokkal. Ebben az egyházközösségben kezdte ugyanis meg lelkési szolgálatát Kornelis Heiko Miskotte, neves holland teológus, aki 1924-ben megszervezte, hogy gyülekezethez tartozó holland családok magyar gyerekeket fogadjanak be, akik a gyermekvonatokkal érkeztek Hollandiába. Ebben a szép, régi templomban, ahová bizonyára a XX. század elején is el-eljöttek az akkor itt vendégeskedő magyar gyermekek, tarthatjuk mi most magyar istentiszteleteinket három hónapban egyszer, vasárnap délután. E falu szomszédságában él két holland vállalkozó is, akik egy alapítványt hoztak létre és évtizedek óta teherautószámra viszik adományait a kárpátaljai magyar keresztyének megsegítésére.

Első istentiszteletünkre, amelyet 2019. június 22-én tartottunk, a helyi holland lelkésznő, Ds. Karin van den Broeke is eljött, hogy megismerkedjen velünk. Az istentisztelet kétnyelvű, hogy a magyar családok holland ismerősei, valamint a kortgenei gyülekezet

részéről jelenlévő gondnoknő is be tudjon kapcsolódni. Mivel orgonistát egyelőre nem találtunk, egy-egy éneket gitárkísérettel, a többit unisono énekeljük. Az istentisztelet után az együttlétet szeretetvendégséggel folytatjuk, ahol megosztjuk egymással tapasztalatainkat, örömeinket, gondjainkat.

Következő, karácsonyi istentiszteletünket december 23-án, kivételesen hétfőn 16:00 órai kezdettel tarjuk a kortgenei templom gyülekezeti termében. Cím: 4484 CT Kortgene, Kerkgang 2. Mindenkit szeretettel várunk erre az alkalomra! Kérjük, akinek vannak magyar ismerősei Zeelandban, adja tovább nekik meghívásunkat! További alkalmainkról tájékozódhatnak a Keresztény Magyarok Hollandiában elnevezésű messenger csoportban, illetve a Hágai Magyar Református Gyülekezet Facebook oldalán.

Van Bolhuis Szabó Emőke

Dr. Berta-Érsek Réka bemutatkozása

A "Zwollei Harangszó" olvasóit szeretettel köszöntöm!

Megválasztásom óta (2018 febr.10) gyülekezetünk diakónusaként szükségét érzem a hagyományos írásbeli bemutatkozásnak, ezáltal is remélve, hogy közelebb kerülhetünk egymáshoz, az Egyházközségünk tagjaihoz.

Győrben születtem 1985.02.13-án. Hat évig zongorázni tanultam a győri Liszt Ferenc Zeneiskolában, itt szerettem meg a zenét, különösképpen a népzene.

A Péterfy Sándor Evangélikus Gimnáziumban érettségiztem 2003-ban, majd a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvosi Karán szereztem orvosi diplomát valamint angol-magyar orvosi szakfordítói diplomát, szintén 2009-ben. Angolul felsőfokon, hollandul társalgási szinten beszélek.

2009-13 közt a budapesti Szent István Kórház Reha-

bilitációs Részlegén dolgoztam rehabilitációs szakorvos jelöltként.

Gyermekeink: Flóra (2013), Márk (2014) és Sámuel (2017) születése óta főállású édesanya lettem. Élveztem, feltöltődtem és sok értékes tapasztalatot szereztem a budapesti életünk alatt a sokszínű gyermekprogramokról. Kerekítő és Ringató foglalkozásokon a kisgyermekkel való örömteli játékot, ringatást, illetve a népdalokat sajátítottam el, valamint a győri református templomban gyermek istentiszteleten szereztem kiváló tapasztalatokat. A sport mindig az életem része volt, úszás, röplabda majd aerobik, illetve a kedvencem: a pilates révén.

2016 őszén költöztünk Zwolleba férjem munkája kapcsán.

Nagy örömmel tapasztaltuk és fogadtuk, hogy részben buzdításunkra, 2017-ben elkezdődtek a zwollei magyar református istentiszteletek Hermán M. János lelkipásztor jóvoltából. Így havonta egyszer magyar testvérekkel találkozhatunk: imádkozhatunk és megoszthatjuk tapasztalatainkat, ötleteinkkel, tanácsainkkal támogathatjuk egymást. A tavaly, 2018 karácsonyán gyermekeinkkel együtt pásztorjátékkal szolgáltunk a gyülekezeti ünnepélyen.

Zwollében és környékén egyre több lelkes magyar családot ismertünk meg, akikkel közös programokat szervezünk, kirándulni szoktunk menni. Szeretném, ha lenne lehetőségem több összetartó program szervezésére.

Gyülekezetünk tagjainak szívesen ajánlom a jövőre nézve a következő lehetőségeket:

1.Közös sportolás – strandröplabda, kerékpár és gyalogtúrák szervezése,

2.Hagyományteremtő bográcsgulyászás Zwollében az észak-hollandiai magyarság közösségével

3.A hollandiai magyar emlékekkel, híres magyarokkal kapcsolatos helyek felkeresése kirándulások alkalmával, úgymint:

- a magyar peregrinusoknak állított dombormű megtekintése az Utrechti Egyetem központi épületének a falán;

- Árpádházi Szent Erzsébetet ábrázoló üvegablak a Vianen-i római katolikus templomban;

- Harderwijk, St. Catharinakapel - Apáczai Csere János ottani doktorálásáról tanúskodó emléktábla;

- Comenius nyughelyének megtekintése Naarden egykori menekültjeinek a Waalse kerk nevű templomában;

• Árpádházi Szent Erzsébet – szobor és festett ólomüvegablak Delftben;

• Emléktábla Groningenben az ottani egyetemen is dolgozó Szent-Györgyi Albert emlékére;

• Mindszenty bíboros tiszteletét hirdető 1951-es emlékfelirat Lemmer katolikus templomában;

• valamint a gyönyörű Zsolnay kerámia vázák a Hágai Békepalotában.

4. Pilates illetve gerinc-, tartásjavító tornák gyermekeknek és felnőtteknek. Tapasztalatom szerint ez itt Hollandiában nagyon hiányzik.

5. A magyar népmeséket bábjátékon, foglalkozáson keresztül eljuttatni gyermekekhez.

6. Népdalainkat zenés-mozgásos foglalkozásokkal szeretnénk közelebb hozni az ideszületett magyar gyermekekhez szélesebb körben is. (Jelenleg gitározni is tanulok)

7. Igény szerint a helyi édesanyákat gyermekfelügyelettel szeretném segíteni, az éniidejük növelése érdekében, ami által ők a mentális egészségük javításához tudnak jelentősen hozzájárulni. Zwolle, 2019.11.13

ÉLŐ ADVENTI KALENDÁRIUM

December 1.én, délután 14:30-tól adventi összejövetelet tartunk.

A tervem az, hogy interaktív összejövetelet legyen. Ezért kérek mindenkit aki szívesen részt vesz ezen az alkalmon: hozz (adventről) egy éneket, vagy rövid történetet, verset, gondolatot, azt ami neked mondott valamit.

Az alkalom abból fog állni, hogy egymásnak ezeket felolvassuk, elénekeljük. Ennek adunk majd egy egyszerű liturgikus keretet.

Tovább kérek mindenkit, hogy amit magával hoz, azt fénymásolja le A5-ös formában, vagy 20 példányban. (Ez egy A4-es lap fele.) Az alkalom végén a lapokat összekapcsoljuk, hogy haza vihessük, mint olyan Adventi Kalendariumot amit egymásnak állítottunk össze. Így erősítjük meg egymás életét, hitét, reménységét. –

Várunk mindenkit akinek kedve van részt venni ezen az összejöveteleten. *Tüski Márti VDM*

Érdeklődés: Magyar Otthon: Panoven 17 A, 4133 NG Langeweg 145 sz. házzal szemben van a bejárat. +31-(0)347-375040; vianenimagyarotthon@gmail.com

Istentiszteletek a Vianeni Magyar Otthonban. A

vianeni Magyar Otthon megközelíthető: Utrechtből a 74-es távolsági autóbusszal, amely vasárnaponként minden óra 26 és 56 perckor indul a pályaudvar alatti állomásról. Vianenben a Mariënhof megállónál kell leszállni.

December 1. Első adventi vasárnap. 14.30-kor nt.

Tüski Márti szolgál.

Lásd itt fent, hogyan tudsz készülődni erre az istentiszteletre és egymásnak segíteni az élő Adventi Kalendariummal.

December 8. Második adventi vasárnap. **13.30kor** nt. Tüski Márti szolgál.

Utána a Mikes Kelemen Kör tart összejövetelet.

December 25. Karácsony első napja. 14.30-kor nt. Tüski Márti szolgál.

Istentisztelet és szeretetvendégség.

A fenti istentiszteletekre szeretettel hívunk mindenkit. Készülve a következő hónapokra ajánljuk ezt az éneket:

1. Jöjjetek Krisztust dicsérni, Bízó szívvel hozzá térni, Énekekkel zengve kérni,

Krisztus népe jöjjetek.

2. Bűn, pokol már búban éljen, Ördögöt hadd ölje szegény, Üdvösségünk szent ölében

Már levetjük mind a bűt.

3. Küldte Öt az Úr kegyelme Öröklétre, győzelemre, Hogy szívünket felemelje

Boldogságos ég felé.

4. Irgalommal szánva minket, Nagy jósága ránk tekintett, S ördögcsalta bús szívünket

Mennymagasból látni jött.

5. Áldott óra, boldog óra, Nagy hitünknek meghozója, Ajkunk zengő hálaszóra

Nyílik, édes Jézusunk.

6. Jászól-ölben drága Gyermekek, Ég felé vigyen kegyelmed, Hol dicsérve énekelnek

Édes hangú angyalok.

/Református énekeskönyv, 328-as dicséret. Dallam: „Quem pastores”, XVI. század. /

Rotterdam, Amszterdam és Hága

Kedves Testvéreink! Kedves Barátaink!
Szeretettel várunk mindnyájatokat az adventi / karácsonyi istentiszteletekre Rotterdamba, Amszterdamba és Hágába. Áldott lelki készülődést kívánunk!

DECEMBER 1, VASÁRNAP, 15 óra
ISTENTISZTELET - ROTTERDAM

Cím: Gebouw De Heuvel
Grotekerkplein 5, 3011 GC Rotterdam
Szolgáló lelkész: Paál Károly, ref. lelkész.
Tel:06-13170606. Gyermekestentisztelet: Né-
methné Scherman Piroska, hitoktató
Az istentisztelet után szeretetvendégség-
re hívunk és marasztalunk mindenkit.
Facebook: Rotterdami Magyar Református Istentisztelet

DECEMBER 8, VASÁRNAP, 15 óra
ISTENTISZTELET - AMSZTERDAM

Cím: Vrijburg Templom
Herman Gorterstraat 31 (oldal-
bejárat), 1077 WE Amsterdam
Énekel az Amszterdami Magyar Kó-
rus, Lachegy Máté vezényletével.
Szolgáló lelkész: Paál Károly, ref. lelkész.
[Tel:06-13170606](tel:06-13170606). Gyermekefelügyelet lesz.

Az istentisztelet után szeretetvendégség-
re hívunk és marasztalunk mindenkit.
Facebook: Amszterdami Magyar Református Istentisztelet

DECEMBER 15, VASÁRNAP, 12:30 h.
ISTENTISZTELET - HÁGA (DEN HAAG) -

Cím: **KLOOSTERKERK, 12:30.órakor - Lange Voorhout 4**, Den Haag-Hága. Énekel a Hágai Magyar Énekkar és Gyermekkar, Kovács Kata vezényletével.
Szolgáló lelkész: Van Bolhuis-Szabó Emőke, ref. lel-
kész. Telefon:078-6824873. Gyermekestentisztelet: nt.
Paál Károly, református lelkész. Telefon: 06-13170606.
Gyermekefelügyelet lesz a kicsik számára.
Az istentisztelet után szeretetvendégségre hívunk és ma-
rasztalunk mindenkit. Facebook: Hágai Magyar Refor-
mátus Gyülekezet

Az üldözött keresztények védelme

Magyarország második alkalommal tartja meg a ke-
resztényüldözés elleni nemzetközi konferenciát Buda-
pesten, idén november 23-26. között.

<https://magyarnemzet.hu/belfold/orban-viktor-megrendito-videot-tett-kozze-7530128/>

Temesvár 30. évfordulójára: hitvallás Isten párat- lan szabadító csodatettéről

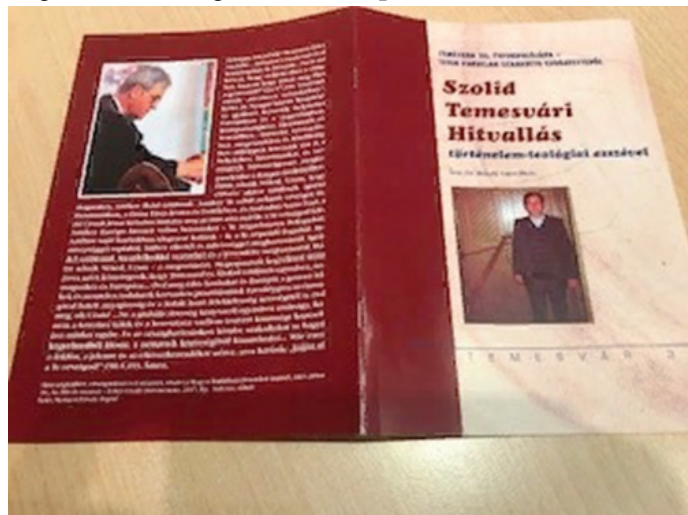
A történelem-teológiai tanulmányi füzet, „könyv”
bemutatójára Temesváron kerül sor, december 12-én
délután, a “Temesvár 30. - Emlékhét a temesvári forra-
dalom kitörésének 30. évfordulóján” c. rendezvénysoro-
zat keretében. Helyszín: a Temesvár-Belvárosi Reformá-
tus Templom Újvárossy Ernő terem (Timotei Cipariu u.
1.)

Hungary Helps Program az üldözött keresztények megsegítésére

A Program jószolgálati nagykövetei: Hölvényi
György európai parlamenti képviselő, Böjte Csaba fe-
rences és Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes.

A két és fél éve működő Hungary Helps Program ke-

retében Szíriában, Irakban, Libanonban, Jordániában,
Nigériában, Kongóban és Etiópiában közel 70 ezer em-

ber megmaradását, illetve hazatérését segítették. –

Sajgó Szabolcs: szíriai, iraki látogatásaik során azt
tapasztalták, azoknak, akik úgy érzik, a világ magukra
hagyta őket, az adományok mellett az is sokat jelent,
hogy a világ másik részén együtt éreznek velük.

Hölvényi György: az üldözött keresztényeknek nyúj-
tott segítség „hidat képez” a népek és vallások között,
hiszen a magyar kormány által támogatott, keresztény
alapítású, illetve fenntartású kórházakban, iskolákban
nemcsak keresztényeket, hanem muszlimokat is gyógyí-
tanak, tanítanak.

Böjte Csaba: a kilencvenes évek Romániájában több
mint 150 ezer állami gondozott gyermek volt. Amikor
„gyengesége ellenére” felvállalta ezeknek a gyerekeknek
az ügyét, az a meggyőződés vezette, hogy az árva gyer-
mek nem a társadalom problémája, hanem az erőfor-
rása. „Ugyanígy meg vagyok győződve arról, hogy a világ
leszakadt része” nem teher, hanem „ajándék, lehetőség”
és „össze kell fognunk értük” – fogalmazott.

IN MEMORIAM

Ale Fekken egykori presbiter testvérünket 2019 nov.
23-án temették Scharsterbrug templomából. A helyi egy-
házközösségben hosszú ideig vállalta a presbiteri szolgálatot
és 1984-től kezdve lelkes támogatója volt az ouwsterhaulei
magyar istentiszteletek tartásának. – A zwollei hívek kö-
zül mevr. A. Alkema-ten Hoeve és Balogh Andrea kísérte
el utolsó földi útjára.

Isten nyugtassa!

*****.

Konfirmációi előkészítés:

Krisztina és Gergő, valamint két másik fiatal test-
vérünk katekhétikai oktatását Némeh Piroska vallás-
tanár testvérünk vállalta az elkövetkező fél esztendő
folyamán.—A további jelentkezőket is örömmel várjuk.

*****.

KVK– Bejegyzésünk a Kereskedelmi Kamara nyilvántartásába

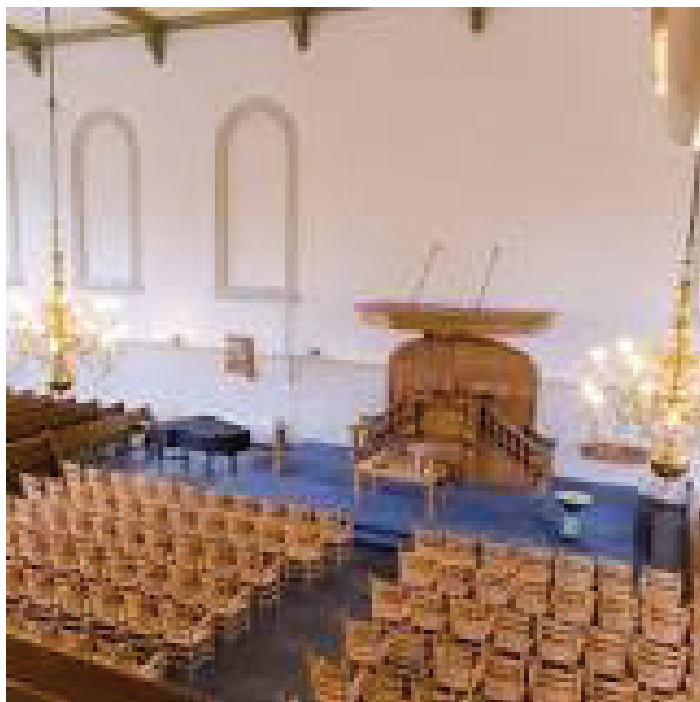
Urbán Ákos gondnok testvérünk, Rostás Kriszta
presbiter testvérünk valamint Hermán M. János lelki-
pásztor 2019 június 27-én a Kereskedelmi Kamaránál

jogi személyként jegyeztette be a Zwollei Magyar Református Egyházközséget. Gegevens Kerkgenootschap: RSIN 860184420. Activiteit: 94911- Religieuze organisaties. **Naam:** Hongaarse Protestantse Gemeente Zwolle. Zwollei Magyar Református Egyházközség. – Pénztáros: Rostás Kriszta

Kőrösi Csoma Sándor Program hollandiai egyházi ösztöndíjasa 2019 szeptember elsejétől szintén Némethné Scherman Piroska hitoktató. Elérhetősége: nemeth.piroska@gmail.com ; 00 31 6 11831919.

Figyelem! Figyelem! Figyelem

2020 január hava és április között a zwollei Plantage Kerk templomában tartjuk az istentiszteleteinket, mivel javítják a lutheránus egyházközség épületét. *Az új címen is a hónap második vasárnapján tartjuk az istentiszteleteinket, szintén 15 órai kezdettel.* Ter Pelkwijkstraat 17, 8011 SE Zwolle

Falinaptárak

Urbán Ákos (Almere) és Ida Eldering (Velp) testvérünk református és katolikus falinaptárokat hozott a zwollei híveknek, köszönjük szépen!

Zwolle: **Istentiszteleteink decemberben**

••2019. dec. 8., d.u. 15 h : Van Bolhuis Szabó Emőke szolgál

••2019. dec. 26-án, karácsony másodnapján úrvacsoraszolgálat. Istentisztelet kezdete délelőtt 11 óra. Nat. Kelemen Csongor és Hermán M. János szolgál

Zwollei Harangszó -- 2019/8

Lapzártá: 2019 nov.15-én

A Zwollei Magyar Református Egyházközség Presbitériumának a

megbízásából szerkesztette Hermán M. János és Szomor Attila

A **Zwollei Harangszó** korábbi számait a www.zwolleireformatus.nl honlapon lehet elérni. Info: www.zwolleireformatus.nl és

<https://nl-nl.facebook.com/refistentiszeletzwolleban/>

Zwollei Harangszó -- 2019/6

Lapzártá: 2019 június 3-án

A Zwollei Magyar Református Egyházközség Presbitériumának a megbízásából szerkesztette Hermán M. János és Szomor Attila

A **Zwollei Harangszó** korábbi számait a www.zwolleireformatus.nl honlapon lehet elérni. Info: www.zwolleireformatus.nl és

<https://nl-nl.facebook.com/refistentiszeletzwolleban/>